

Uhićenje migranata u nezakonitoj situaciji – pitanja temeljnih prava

Uvažavajući činjenice:

- a) da države članice imaju pravo, uz određene iznimke, odlučiti o tome može li državljanin treće zemlje ostati na njihovom državnom području ili ne, te da Direktiva 2008/115/EZ o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom (Direktiva o vraćanju) u članku 6. stavku 1. sadržava obvezu država članica da izdaju odluke o vraćanju državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom;
- b) da se u uvodnoj izjavi 22. i članku 5. Direktive o vraćanju naglašava kako se prilikom njezine provedbe, među ostalim, trebaju poštovati najbolji interesi djeteta, obiteljski život i zdravstveno stanje državljana treće zemlje o kojem se radi;
- c) da bi se prilikom izvršavanja imigracijskog zakonodavstva trebali uzeti u obzir drugi legitimni interesi, kao što su temeljna prava, javnozdravstvena pitanja, borba protiv kriminala, pravna sigurnost, poticanje dobrovoljnog povratka i socijalna politika;
- d) da su brojna temeljna prava, kao što su pravo na zdravlje, pravo na obrazovanje, sloboda vjeroispovijesti, pravo na upis u matičnu knjigu rođenih ili pravo na djelotvoran pravni lijek, od neposredne važnosti za sve osobe koje se nalaze na državnom području država članica;
- e) da je Agencija Europske unije za temeljna prava dokumentirala da otkrivanja u javnim institucijama poput škola, bolnica ili sudova ili u njihovoj blizini, kao i prijavljivanje ili razmjena osobnih podataka između tih institucija i tijela za izvršavanje imigracijskog zakonodavstva, mogu stvoriti opću atmosferu straha među migrantima u nezakonitoj situaciji, odvratiti ih od pristupa tim institucijama te tako nerazmjerno ugroziti njihova temeljna prava;
- f) da se u praksi takve mjere izvršavanja imigracijskog zakonodavstva ne provode često i da se ciljevi politike vraćanja mogu učinkovito ostvariti i bez potrebe za poduzimanjem mjera uhićenja koje mogu nerazmjerno utjecati na temeljna prava;
- g) da bi, osim u slučajevima u kojima su interesi kaznenog progona s ciljem uhićenja određenog pojedinca snažniji od negativnog učinka na temeljna prava drugih migranata u nezakonitoj situaciji, trebalo poštovati preporuke sadržane u zajedničkim načelima koja se navode u nastavku;
- h) da se zajednička načela navedena u nastavku odnose isključivo na izvršavanje imigracijskog zakonodavstva u svrhu vraćanja te da se ne odnose na uhićenje iz drugih razloga, kao što je izvršavanje kaznenog zakonodavstva, niti se odnose na pitanja u vezi s pokrivanjem medicinskih troškova koje imaju migranti u nezakonitoj situaciji, na prihvata u obrazovne ustanove ili na pravo na ostanak;
- i) da subjekti koji pružaju humanitarnu ili pravnu pomoć mogu pomoći u pronalaženju izlaza iz nezakonite situacije i imati važnu ulogu u širenju relevantnih informacija u tom pogledu te da bi zajednička načela u nastavku trebala biti usklađena s naporima za distribuciju informativnih materijala o mogućnostima dobrovoljnog povratka, posljedicama nezakonitog ostanaka, kao što su prisilno udaljenje uz zabranu ulaska te o mogućnostima za reguliranje njihova boravka, pri čemu se ta distribucija može odvijati, gdje je to moguće, i uz pomoć pružatelja usluga i javnih institucija navedenih u nastavku,

zajednička načela u nastavku razvijena su kao smjernice tijelima za izvršavanje imigracijskog zakonodavstva u pogledu praksi uhićenja i primjenjuju se kao opće pravilo:

Opće načelo:

1. Tijela za izvršavanje imigracijskog zakonodavstva trebala bi u potpunosti iskoristiti osposobljavanje u području temeljnih prava koje nude subjekti za humanitarnu ili pravnu pomoć ili druge organizacije, uključujući specijalizirano osposobljavanje za prepoznavanje posebno ranjivih osoba, kao što su djeca bez pratnje i žrtve trgovine ljudima.

Pristup zdravstvenoj skrbi:

2. Migrante u nezakonitoj situaciji koji traže liječničku pomoć ne bi trebalo uhićivati u zdravstvenim ustanovama ili u blizini njih.
3. Zdravstvene ustanove ne bi trebale imati obvezu ustupati osobne podatke migranata tijelima za izvršavanje imigracijskog zakonodavstva u svrhe eventualnog vraćanja.

Pristup obrazovanju:

4. Migrante u nezakonitoj situaciji ne bi trebalo uhićivati u školi ili u blizini škole koju pohađaju njihova djeca.
5. Škole ne bi trebale imati obvezu ustupati osobne podatke migranata tijelima za izvršavanje imigracijskog zakonodavstva u svrhe eventualnog vraćanja.

Sloboda vjeroispovijedi:

6. Migrante u nezakonitoj situaciji ne bi trebalo uhićivati u priznatim vjerskim objektima ili u blizini njih kada prakticiraju svoju vjeru.

Upis u matične knjige rođenih:

7. Migranti u nezakonitoj situaciji trebali bi moći matičnom uredu prijaviti rođenje djeteta i dobiti rodni list za djecu bez opasnosti od uhićenja.
8. Matični uredi koji izdaju rodne listove ne bi trebali imati obvezu ustupati osobne podatke migranata tijelima za izvršavanje imigracijskog zakonodavstva u svrhe eventualnog vraćanja.

Pristup pravosuđu:

9. U interesu borbe protiv kriminala, države članice mogu razmotriti uvođenje načina koji žrtvama i svjedocima omogućuju da prijave kazneno djelo bez straha od uhićenja. U tu svrhu mogu se razmotriti sljedeće dobre prakse:
 - uvođenje mogućnosti za anonimno ili poluanonimno prijavljivanje odnosno drugih djelotvornih mogućnosti prijavljivanja
 - omogućavanje žrtvama i svjedocima teških kaznenih djela da se obrate policiji uz posredovanje trećih osoba (kao što su pravobranitelj za migrante, posebno imenovani službenici ili subjekti koji pružaju humanitarnu i pravnu pomoć)

- utvrđivanje uvjeta pod kojima bi se žrtvama ili svjedocima kaznenih djela, uključujući obiteljsko nasilje, mogle izdati dozvole boravka u skladu sa standardima iz Direktive 2004/81/EZ i Direktive 2009/52/EZ¹
- razmatranje potrebe za odvajanjem imigracijskog statusa žrtava nasilja od glavnog nositelja dozvole koji je istodobno i počinitelj
- izrađivanje letaka u suradnji s inspektoratima rada ili drugim relevantnim tijelima u cilju sustavnog i objektivnog informiranja migranata uhićenih na njihovu radnom mjestu o postojećim mogućnostima podnošenja žalbi protiv poslodavaca, u skladu s Direktivom 2009/52/EZ, i u tom kontekstu, poduzimanje koraka za zaštitu relevantnih dokaza.

10. Migrante u nezakonitoj situaciji koji traže pravnu pomoć ne bi trebalo uhićivati u prostorijama sindikata ili drugih tijela koja nude takvu potporu ili u blizini njih.

¹ Direktiva 2004/81 od 29. travnja 2004. o dozvoli boravka izdanoj državljanima trećih zemalja koji su žrtve trgovine ljudima ili koji su korišteni za djelovanja kojima se omogućuje nezakonito useljavanje, koji surađuju s nadležnim tijelima; Direktiva 2009/52 od 18. lipnja 2009. o minimalnim standardima za sankcije i mjere za poslodavce državljana trećih zemalja s nezakonitim boravkom.